

Γενικά

Στο φυλλάδιο αυτό παρουσιάζεται το φυτό **Κυκλάμινο το κυπριακό: *Cyclamen cyprium Kotschy***, το οποίο έχει καθοριστεί ως το εθνικό φυτό της Κύπρου, με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου της Δημοκρατίας την 1η Φεβρουαρίου 2006, μετά από πρόταση του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος και εισήγηση του Τμήματος Δασών.

Η ανάγκη καθορισμού εθνικού φυτού

Στην πραγματικότητα δεν υπάρχει κάποιος πολύ σοβαρός λόγος που να υποχρεώνει μια χώρα να καθορίσει εθνικό φυτό. Είναι περισσότερο ένα πολιτισμικό και επικοινωνιακό στοιχείο, καθώς οι περισσότερες χώρες του κόσμου έχουν καθορίσει τέτοια εθνικά σύμβολα. Μάλιστα κάποιες χώρες καθόρισαν και εθνικό πτηνό ή και ζώο. Για την επιλογή αυτών των συμβόλων, σε κάθε χώρα ακολουθείται διαφορετική διαδικασία, ανάλογα με την κουλτούρα, τη νομοθεσία και τις προσδοκίες του κάθε λαού. Σε με-

ρικές χώρες προηγείται ένα δειγματοληπτικό δημοψήφισμα ή ερωτηματολόγιο, αλλού γίνεται μετά από διαβούλευση και επικύρωση από το κοινοβούλιο ή ακόμα και με προεδρικό διάταγμα. Επομένως, η πράξη αυτή έχει κυρίως εθιμοτυπική σημασία, αλλά ταυτόχρονα και οικολογική, τουριστική, πολιτιστική και συχνά ιστορική σημασία.

Τα κριτήρια επιλογής

Η επιλογή του εθνικού φυτού της Κύπρου έγινε μετά από επαφές τόσο με άλλες αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες όσο και με ιδιώτες μελετητές της κυπριακής χλωρίδας. Τα κύρια κριτήρια και προϋποθέσεις, που λήφθηκαν υπόψη, για την επιλογή του εθνικού φυτού, ήταν:

- Να είναι ιθαγενές φυτό και κατά προτίμηση ενδημικό της Κύπρου.
- Η βοτανική του ταυτότητα να είναι πλήρως ξεκαθαρισμένη.
- Να μην έχει καθοριστεί από άλλη χώρα.
- Η οικολογική, αισθητική, ιστορική και επιστημονική σημασία.
- Ένα φυτό γνωστό στο κοινό, με κάπως ευρεία εξάπλωση, θα ήταν προτιμότερο.

Το κυκλάμινο το κυπριακό, πληροί όλα τα πιο πάνω κριτήρια, αφού είναι ενδημικό, γνωστό στο κοινό, με εξάπλωση από τον Ακάμα ως το Τρόοδος και τον Πενταδάκτυλο. Επίσης, μπορεί να καλλιεργηθεί εύκολα και είναι ένα αρκετά ελκυστικό φυτό.

ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΦΥΤΟ

Ως εθνικό φυτό έχει καθοριστεί το ενδημικό είδος, Κυκλάμινο το κυπριακό (*Cyclamen cyprium Kotschy*).

Ονοματολογία

Η ονομασία του γένους *Cyclamen* προέρχεται από την ελληνική ονομασία κυκλάμινο. Το επίθετο *cyprium* δόθηκε στο είδος, γιατί η περιγραφή του στηρίχτηκε σε δείγματα που συλλέχθηκαν από την Κύπρο, όπου το είδος είναι ενδημικό. Στην Κύπρο είναι ιθαγενή δύο άλλα είδη κυκλάμινου. Το κυκλάμινο το περσικό (*Cyclamen persicum*) που είναι πιο κοινό στα χαμηλότερα κυρίως υψόμετρα και ίσως πιο γνωστό στο κοινό. Επίσης το κυκλάμινο το ελληνικό (*Cyclamen graecum*), που στην Κύπρο απαντά μόνο σε μια τοποθεσία κοντά στο κατεχόμενο χωριό Λιβερά και είναι απειλούμενο.

Περιγραφή του φυτού

Το κυπριακό κυκλάμινο είναι πολυετής, κονδυλώδης πόα, ύψους 7-15 cm. Ο κόνδυλος έχει σχήμα πιεσμένο, σφαιρικό, με διάμετρο μέχρι 7 cm, και με φλοιό γκριζοκάστανο. Οι ρίζες βγαίνουν συνήθως από το κάτω μέρος του κόνδυλου.

Τα φύλλα του εκπύσσονται όλα από τη βάση και είναι αδιαίρετα, καρδιάσχημα, μάλλον σαρκώδη,

με μακρύ μίσχο και οδοντωτές ή λοβωτές παρυφές. Η πάνω επιφάνεια είναι πράσινη με διάφορες αποχρώσεις, ενώ η κάτω επιφάνεια έχει πάντοτε βαθύ πορφυρό χρώμα, ένα χαρακτηριστικό που το διακρίνει από τα άλλα είδη. Έχουν μήκος 7-14 cm και πλάτος 6-11 cm.

Τα άνθη έχουν λεπτό άρωμα, είναι μονήρη, με μακρύ κοκκινοπράσινο μίσχο, που αμέσως μετά την άνθηση αρχίζει να περιελίσσεται ελικοειδώς από την κορυφή προς τη βάση. Τα πέταλα είναι 5, λευκά ή με ανοικτό ρόδινο χρώμα, γυρισμένα προς τα πάνω, αφήνοντας στη βάση ένα κυκλικό στόμιο από όπου βγαίνει ο ύπερος. Στη βάση των πετάλων υπάρχει μια βαθυκόκκινη κηλίδα σε σχήμα M. Ανθίζει το φθινόπωρο, συνήθως πριν από την έκπτυξη των φύλλων. Η άνθηση διαρκεί από τον Σεπτέμβριο μέχρι τον Ιανουάριο και σε σπάνιες περιπτώσεις μέχρι τον Μάρτιο.

Ο καρπός είναι σφαιρική κάψα διαμέτρου 1-1,2 cm, που διαρρηγνύεται σε 5 βαλβίδες και απελευθερώνονται έτσι τα μικρά σπέρματα. Αυτά φέρουν ουσίες που ελκύουν τα μυρμήγκια τα οποία μεταφέρουν τα σπέρματα, εξασφαλίζοντας έτσι την εξάπλωση του φυτού (ζωοχωρία - μυρμηγκοχωρία).

Ενδιαίτημα - Εξάπλωση

Απαντά σε σκιερές, υγρές τοποθεσίες, συνήθως κάτω από θάμνους, δέντρα και βράχους, σε απότομες πλαγιές και κοντά σε όχθες ρεματιών. Αναπτύσσεται τόσο σε ασβεστολιθικά όσο και σε πυριγενή πετρώματα, σε υψόμετρο από 50 έως 1 100 μέτρα.

Η κύρια περιοχή εξαπλώσεώς του είναι η οροσειρά του Τροόδους, αλλά απαντά και στον Ακάμα και στον Πενταδάκτυλο. Στον Ακάμα βρίσκεται στην Τοξεύτρα, στις Σμιγιές και στη Μούττη της Σωτήρας. Στο Τρόοδος είναι πολύ κοινό στο Δάσος Πάφου (Σταυρός Ψώκας, Πύργος Τηλλυρίας, Λιμνίτης, Φλέβα, Κύκκος) αλλά και σε άλλες δασικές περιοχές, όπως Πλάτρες, Καλοπαναγιώτης, Γαλάτα, Λαγουδερά, Μαχαιράς κ.λπ. Στον Πενταδάκτυλο απαντά στον Άγιο Ιλαρίωνα, Άγιο Αμβρόσιο, Μπέλλαπαϊς και αλλού.

Καθεστώς Προστασίας

Όλα τα είδη κυκλάμινου προστατεύονται από τη Σύμβαση για το Διεθνές Εμπόριο Απειλούμενων Ειδών (CITES). Οι πιο σημαντικοί πληθυσμοί του κυπριακού κυκλάμινου βρίσκονται μέσα σε προστατευόμενες κρατικές δασικές περιοχές, (π.χ Δάσος Ακάμα, Περιοχή Προστασίας της Φύσης Τριπύλου, Εθνικά Δασικά Πάρκα Τροόδους και Μαχαιρά) και προστατεύονται επαρκώς.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ

www.moa.gov.cy/forest

Το εθνικό
φυτό
της Κύπρου

Τυπώθηκε σε ανακυκλωμένο χαρτί

Γ.Τ.Π. 41/2012 – 5.000
Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών
Εκτύπωση: Zavallis Litho Ltd